

SVERIGE, WANKIJFF

Kongl. May:tz Nådige Förordning och
Stadga, Huruledes här effter skall
förhållas med Bråkerij af Lijn och
Hampa, samt hwariehanda Tåg och
Tackels tillwärckan wid
Reepslagerijerne; Datum Stockholm
den

[1694]

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

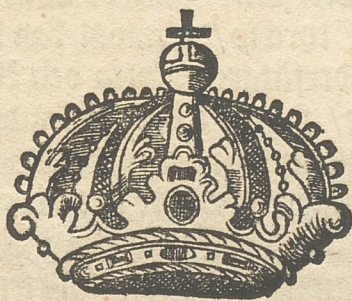
Kongl. May:z
Nådige

Kgl. för ordn.
1. saml.

Förordning

Så ^{och} **S**å **N**å **D**å /

huruledes här effter skall förhållas med Brä-
kerij af Lijn och Hampa/ samt hvariebanda Tåg
och Tackels Tillwårctan wid Keepslagertjerne; Da-
tum Stockholm den 20 Septemb. Åhr 1694.

Cum Gratiâ & Privilegio, S. R. Majest.

STOCKHOLM
Tryckt uti Kong. Booktr. hos Sal. Wankjöfs Änka

Wij Carl/
med **W**ald/
Råde/ **S**weriges/ **D**ö-
tes och **W**ändes Konung/

Storfurste till Finland/ Hertig uti Skåne/ Estland/ Liff-
land/ Carelen/ Brehmen/ Dehrden/ Stetin/ Pommern/
Cassuben och Wänden/ Furste till Rügen/ Herre öfwer
Ingermanland och Wismar; Så ock Pfalzgreftwe twid
Rhein i Bayern / till Göllich/ Cleve och Bergen Her-
tig/ etc. Gidre witterligt/ at som Wij altid nådigst lå-
te oss wårda om det/ som / jämpte Wår och Wårt Rik-
kes Tienst och Styrelse / jämwal kan lända till samtl.
Wåre trogne Undersåtares Nyttå och Wåltrefnad: Och
i sådant affeende/ sampt i betrachtande af de mångfal-
dige Förmonner/ som Handelen och Trafiquen till Sids
med sig förer / i nåder benågne åre then samma på alle
giörlige sätt at främia och befordra ; Allså och emedan
Wij / blaind andre till Skeppfabrtens förmebrande
tienstlige Medel' ock så befinne icke ringa angelåget wa-
ra / at dugeligt Tågwardt må här i Wårt Rike till-
wårkas/ såsom hwaruppå. Sakerheten af Skepp och
Godz

Godz/ sampt de Siöfabrande Personers Lijf offta be-
roor; Ty hastwe Wij godt och nödigt funnit at låta till
den ända affatta en wiß Förordning / hwareffter ett
behörigt Wråkerij af Hampa och Lijn / samt allehanda
Tågwärcks dugelige tillwärfan bör blifwa inrättat/be-
stäende uti effterföljande Puncter/ dem alle Wråkare
af Lijn och Hampa/ så ock Keepslagare och Tågwär-
kare i Wårt Rike skole wara skyldige i sin Upsicht
och Arbete at effterlestwa.

I.

På det at intet odugeligt Lijn eller Hampa
må blifwa förarbetat / och ibland annat jämwäl för-
derfweligit Tågwärcke där af tillwärfat; så bör
icke allenast alt Lijn och Hampa / utan ock stelswa de
tillwärfade Tåg af allehanda slag wederbörigen blif-
wa undersökte och Wråkerijet undergifne wara.

II.

Till Upsynningmän öfwer Wråkerijerne
skole utsees och förordnas sådane Personer/som uppå de
där under hörige Wahror godt Förstånd och Wetskap
hastwa. Thesse åga Eed sin gänga / at the skola wara
fljicige/ trogne och rätträdige; Alle under thesas Up-
sicht hörige Wahror wäl åtskillia/ allan Glård möheli-
gast efftersee / hindra och förtaga/ ingen till Ledt eller
Lijff/hwarken för Wäld eller Penningar/ey heller för

Ufswund eller Illwillja / antingen det / som odugeligt
är / för godt / eller det goda för odugeligt erkänna /
utan denne Ordnungen cfter des rätta Förstånd och
Lydelse uti alle Puncter troligen och twål achta och eff-
terföllia ; Så sant dem Gud skall hielpa till Lijf och
Sial ! Och skall en sådan Upsyningsman öfwer Lijn
och Hampas wräkande / till sitt Wärd's fordersame för-
rättande hafwa twänne underhafwande som böra wara
honom wid handen och till Hielp uti det / som kan behöf-
was / särdeles med Lijn och Hampe bunternes uplösan-
de och sammanbindande.

III.

Engen hafwe macht med något sådant Godz
som detta Bråkerijet undergiftwit är / uppå Wägen at
komma eller det upläggia låta / för än alt till sin Sort och
godhet wederbörligē är pröfwat wara uprichtigt och all-
deles oförfalstat ; hwilket med Upsyningsmanens Sedel
och Attest börbewijsas. Och der någon Köpare och Säl-
jare således uti någon Handel om sådane Wahror / aff
hward slag det ock wara kunde / sig förena skulle / at de det
otwäkt fins emellan willia gå och gälla låta / och således
understå sig det samma Bråkerijet undandraga / skal då
af alt det de på det sättet handlat om / wara förbrutit
hälfften till Wårnhuset här i Stockholm / och den andra
till Bestlaaaren samt så twål Köparen / som Säljaren till
40 Markers böter hwardera wara förfallen.

Lijn

IV.

Lijn och Hampa som ifrån Rijga / Narfwen
och Kyßland och andre Orter hiit anländer / oachtat den
samma på de Orter wräkt wore/böre jämwäl här Wräke-
rijet undergå; och skall inter deraf tillåtas här i Staden at
upläggias / för än Betwits ifrån Uppsyningsmannen öfwer
Wräkerijet framtees at det wräkt är.

V.

Allt Lijn och Hampa / som uplagt warder / och
öfwer en Månad i Bodarne blifwer liggjande / bör när det
samma till Sahlu går / äfwentwäl som det nys ankomne /
å nyo wara Wräkerijet undergiftwit.

VI.

Wid sådant Wräkerij skal Uppsyningsmannen
granneligen tillsee / at Bunterne af det Godz / som wräkes /
wäl upgiöras och utredas ; och at det bättre ifrån det säm-
bre noqa skildt och forterat warder ; Men där det finnes /
at någon Glård eller Bedrägerij wore under samma Godz
insmygt och blandat / skall det alldeles borttagas och confi-
sceras.

VII.

Endår Uppsyningsmannen eller Wräkaren före-
kastar något Godz / säjom odugeligt / och Agaren icke des
mindre påstår at det skall wara ostraffeligt / då skall det
giftwas Magistraten och wederbörande Domare tillkänna /
samt des skärskådande och Dom understält warda.

VIII.

Uf allt det Godz / som wräkt warder / skall ägas

ren eller försällaren / för hwar Skippund till Upsynings-
mannen öfwer Bråkerijet betala $\frac{1}{2}$ öre S. Mt. och äfvenså
mycket Köparen: Samaledes bör till Upsyningsmannens
Handlangare giftwas 1 öre S. Mt. betalandes der af hälff-
ten Sällaren och hälfften Köparen; Skulle ock någont
Sällare föra på Wägnågon bunt Hampa eller Lijn/som
wore mindre än ett Skepp: d så betales derföre lika mycket
om det till 5 Lippund; Wicht stiger; Men är det mindre/
giftwas då derföre intet.

IX.

Upsyningsmannen med sine underhastwande Assistenten
skole dageligen wid wisse Tijmar låta finna sig på Wägen;
men wid händelse af sjukdom eller andre oundwifelige förfall
förordne Magistraten andre skickelige Personer i stället / på
ihet icke till Klagomål öfwer Drögzmähl och uppehåld or-
sak giftwas måtte.

X.

Ingen Hampa/som i Swänsta Hambnar inkommer/
skall blifwa i Reepslagerijen införd/ för än den/ som ostwan-
förmålt är/ af Upsyningsmännen behörigen är visiterad.

XI.

Skulle någon Reepslagare eller Hampspinnare willia
tillhandla sig något Partie Lijn eller Hampa/ så skallhan
wara förpligtat hwarje gång at giftwa sådant Upsynings-
männen tillkänna/ som till Lijn och Hampas wråkande
förordnade äro / på det hwar Sort, som förarbetas skall/
må blifwa aff dem behörigen anteknad och forterad.

XII.

Och såsom det är mycket nödigt at Tågwärcken/ hwar
Office

effter sin art blifwa spundne till en twif tiocflect/ hwarföre
skola jämwäl däröfwer järskilte Uppspinningmän förordnas/
som skola wara förplichtade at hafwa där på/ så twäl som
hward uti föllliande Puncter förordnas/ noga inseende/ på det
alt uprichtigt och behörigen må blifwa förarbetat.

XIII

På det at icke något odugeligt Tågwärcke må spinnas
och tilwärdas/ skola Kleepslagarne wara förbundne at låta
arbeta sitt Tågwärcke af reen Rjigist/ Rarwist eller Rost
Hampa/ och at sådant des bättre må kunna göras/ skall
hwar Kleepslagare hålla twissa Häcklare/ effter som hwar
och en kan hafwa Timne och Arbete till at försärdiga/ hwil-
ka Häcklare skola uti en dem wid Bahnen tillordnad Häck-
lare-Kammar icke allenast häckla den Hampa som til Luff/
Ljnor/ Hüsing/ Märting och Segelgarn spinnas skall/ u-
tan ock all den Hampa/ som til Cabelgarn oppspinnas / på
det/ at om någon oreen eller sködr Hampa wore uti buntem
eller häflan inkomen/ som man icke blifwit warse/ den då
genom häcklande kan utstötas och förkastad blifwa.

XIV.

Sedan skole Kleepslagarne hålla Gefäller och gode Lär-
redrångiar/ och icke bruka små Poikar/ och andre olärde
Personer wid spinningen/ hwilka Cabelgarnet twäl jämp
och grant spinna/ hwar effter sin twisse tiocflect/ som Upp-
ningzmånerne dem gifwandes warda/ och när strängen är
utspunnen/ skal Spinnaren wara förplichtad hwar Garn
af den ene eller andra Sort Hampa under ett twist Märcke
på Härstwelen at upwinda/ såsom den sitta Rjigista under

F. R. H. och Ryshampan R. H. och ingalunda sig understå
den ene Sorten för den andra uppå desse Härslar at ophärf-
la/ hwaröstwer Upsyningsmännen skola noga och grann
acht hafwa. Luff/ Lünor och Loogarn/ samt Hüsing/ Mär-
ling och Segelgarn skal af den finaste Rügiske Hampan
spunnet twara uppå Härswelen under märcke F. R. H. men
Lårding kan spinnas af Wakhampa/ sedan den är twäl häck-
lad och skäfwen utstödt/ och uphärftwas under märcke P. H.
bryter någon här emoot/ så ware den samma hwar gång
förfallen i 20 Dal. Sölf. M:z Straff.

XV.

Ingen ruten och förderfwat Hampa eller gemeen Wakhampa skal ibland den dugelige blandas och med inspinnas/ en heller skall Reepslagaren ätskillige Sorter garn/ såsom aff Rügisk/ Marwisk/ Rysh- och Wakhampa samt anblanda/ eller något Tägwärcke deraf förfärdiga / hwarcken för sig eller någon annan/ anten till Köp/ eller under Prætext at sådant är af någon bestält wid Confiscation af Wahren och 200 Dal. Sölf. M:z böter första gången; beirades någon off- tare hafwa föröfwat sådant bedrägerij/ böte 400 Dal. S. Mt. och ware sitt Embete förlustig.

XVI.

Reepslagarne skola och alldeles förbudne twara at spinn- na något Cabelgarn uti twätt och suchtigt wäder / utan at det skeer uti förtäckt rum/ emedan det elliest af wätsko kan taga en märckelig skada / men om hända skulle at någon utom Bahnen i tårt wäder hade beghnt at spinna / och i medler tijd blifwer af Regn östwerfallen / så skall han det
som

som spunnit är på en där till brukelig och med sig. W. märkt
Hårstvel uphårstwa / och det strax uti Tårckhuset bringa/
men ingalunda göra där af något Tågtvärcke / innan det aff
Upsyningsmännen är wordet besedt och pröfwat / huru-
widja det kan wara förståmt eller dugeligt till at wijdare
förarbetas / beträdes någon at hafwa handlat häremoot /
då böte den samma hwarie gång 10 Dal. S: Mynt.

XVII.

I lika mårto skal icke någon Kcepflagare sig understå
at utdråpa och ihopaslå några strängar eller Tåg af sitt i
Regn- eller Wått- wäder spundne Garn / som ofwan för-
måhlt är; men om någon sitt Garn uti tårt Wäder utdra-
git hade / och allaredan uti strängar eller duchterssamman-
slagit / och Regn synas wilja honom öfwerfalla / så skal
han alltid hafwa uti sin Bahn liggande så många färdige
Hufsvor af Bräder som kunna räcka öfwer det under bah-
ran Himmel uthdragne Garnet eller Tåget. Händer det
blifwa af Regn snarare öfwerfallet än Hufworne kunna på-
läggas / så skall fuller Arbetet lika fullt fortsättas / doch så / at
det / som är blifwit wått / warder genast ifrån Tågbäncken
uti Tårckhuset infördt. Understår sig någon at låta den
wåta Strängen eller Tåget liggia en Tjima på Tågbäncken
innan den föres uti Tårckhuset / den samma skall wara för-
sta gången förfallen till 10 Dal. Sölf: Mynt: Böter / och
andra gången dubbelt / men gör han det tridie gången / då
warder jämpte Böterne jämbwål Godzet förbrutet.

XVIII.

Så skall icke heller någon Kcepflagare wara tillåtit om
B Nat:

Nattetið eller någon annan förbuden Tijd at uthsträckia något Tåg eller det samma tilhopa dråpa wid Confiscation af stelswa Godzet/ på det der igenom ingen må betaga Upsyningsmännen Tillfälle behörigen at visitera och sitt Embete förrätta. Hwad Tiden angår / då Arbetet om Morgonen begynnas och om Afstonen lycktas skall/ så hastwa de sig at rätta efter det Reglement, som däröfwer Magistraten wijdare författandes warder.

XIX.

Keepslagarne skola och hastwa goda och beqwäme Torckhuus till Tågwärckes Torckande/ så inrättade/at Wärman och Hettan kan Proportioneras och lämpas till Tågwärckes storleek / på det/ at enär det grofwa Tåget icke en gång twäl kunde wara upwarmat / det mindre/som en tåhl så stark Hetta/tå torde wara förbrändt / hwilket sedan det är tiarat en skulle kunna skönjas / hwarföre och Upsyningsmännen skole hastwa grann Upsicht at Tågwärcket och så blifwer twäl och lagom tärckat.

XX.

Eedan Tärckningen är twäl förrättat/måste Keepslagaren om Tiaringen hastwa noga acht och inseende/at hwart och ett stycke blifwer efter des Diocklet uti Panan antingen icke för lätet eller för mycket kokat; I synnerheet warda Keepslagarne anbefalte / at enär store Ucker, Tåg och annat grofft Tågwärcke tiaras/de då hastwa grant Wäcke eller Tråleswor uppå sine Dannebottnar/ at Tågen en må stunka til bahra Botin/och således i hast förbrände blifwa/som här till offta kan

fän skedt twara ; at Tågen fast de af god Hampa spundne
och slagne äro/deras äre wordne förderfwade och brustit.

XX I

Wed hwart stycke Tåg/som Stycketwijs eller effter Wicht
sällies/ skall af Upswningzmännerne ett Lod eller Bly twed
hängias/med deras och Keepslagarens Märcke däruppå/
hwarjämpte och skall fogas ett märcke af hwad slagz
Hampa det är förarbetat.

XXII.

Efftersom desse Upswningzmännerne skola twara för
plichtade med all Glijt / Troo och Redeligheet at för
rätta det/som dem således anförtrodt warder / så skola de
och för deras Möda/som de med Inseende här på hastwa/
af Wederbörande Keepslagare / som något Tågtwärc för
arbeta / äthniuta 4 öre Sölf: Mynt för Skeppundet/
samt hälfften aff alla de Confiscationer och Böter/som ige
nom deras Glijt och Beslag kunna giöras ; Den öfrige
hälfften kommer Barnhuset här i Stockholm til godo.

XXIII.

Upswningzmännerne öfwer Keepslagerijerne skola och
så affläggia deras Lijflige Sed på sätt och Wijs som här
öfwanföre i den andre Puncten om Upswningzmänner
öfwer Hampa och Lijns Wråkande / förmält är / så
ledes at hwar och en af dem wid sin Förrättning/ ställer sig
denne Ordning till effterrättelse.

XXIV.

Alla Mästare utaff Keepslagerijet så twäl som deras
Ge

Gesäller och Læredrängiar böre twara Eedsworne och in
för Magistraten affläggia deras Eed löffligen / at aldeles
effterkomma och fullgiöra alt hwad denne Ordning in-
nehåller och förmår/sampt hwad härutbinnan skadgat är.
Till yttermehra wisso hafwe Wij detta med egen Hand
underskrifwit/och med Wårt Kongl. Secret bekräfta låtit.
Datum Stockholm den 20 Septemb. Åhr 1694.

CAROLUS.

www.books2ebooks.eu